

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов
20 15 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Спеціальності:

8.02030301 Українська мова і література

Гуманітарний інститут

2015-2016

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.
Заступник директора Гуманітарного інституту з навчальної роботи

 Єременко О. В.

Робоча програма «Педагогіка і психологія вищої школи» для спеціальностей 8.02030301 Українська мова і література, галузі знань 0203 Гуманітарні науки, 2015. – 37 с.

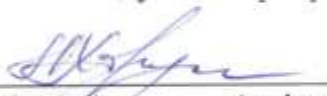
Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки.

Цюман Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки
Протокол від “05” серпня 2015 року № 1.

Завідувач кафедри _Хоружа Л.Л.

 (Хоружа Л.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ” 20__ року

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту для спеціальностей 8.02030301 Українська мова і література, галузі знань 0203 Гуманітарні науки.

Протокол від. “29” вересня 2015 року № _____

“29” вересня 2015 року

Вчений секретар _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

© КУБГ, 2015 рік
© _____, 2015 рік

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Педагогіка і психологія вищої школи. Програма навчальної дисципліни. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 37 с.

Укладач:

Хоружа Л.Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки.

Цюман Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Рецензенти:

Гузій Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою педагогічної творчості Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Мартиненко Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкового навчання та гуманітарних дисциплін Педагогічного Інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

ББК 74.580

© КУБГ, 2015 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	9
III. Програма	
ЧАСТИНА I. Психологія вищої школи	
<i>Змістовий модуль I. Психологічна характеристика студентства.</i>	10
<i>Змістовий модуль II. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.</i>	10
ЧАСТИНА II. Педагогіка вищої школи	
<i>Змістовий модуль III. Загальні основи педагогіки вищої школи та історії вищої освіти</i>	11
<i>Змістовий модуль IV. Дидактика вищої школи</i>	12
IV. Навчально-методична карта дисципліни "Педагогіка та психологія вищої школи"	13
V. Плани семінарських занять	14
VI. Завдання для самостійної роботи.	21
VII. Карта самостійної роботи магістранта.	23
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.	24
IX. Методи навчання.	27
X. Методичне забезпечення курсу	27
XI. Питання до екзамену.	27
XII. Рекомендована література	
Основна.	31
Додаткова.	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу навчальну програму курсу «Педагогіка і психологія вищої школи» укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги навчального матеріалу, який повинен опанувати магістрант відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, загальних, фахових та спеціальних компетентностей, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

"Педагогіка і психологія вищої школи" є складовою інтегрованого курсу «Педагогіка та психологія вищої школи», частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку магістерської підготовки. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної та прикладної професійної підготовки фахівців, їхньої готовності до викладацької діяльності**, зокрема: опанування системою знань про закономірності освітнього процесу, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; основи управління педагогічним процесом у вищому навчальному закладі; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; професійно-педагогічну діяльність викладача вищої школи, розвиток професійно-педагогічних умінь.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання та розвитку творчого потенціалу студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, визначити особливості науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складових (освітній процес, управління, викладач, студент тощо);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, розвитку творчого потенціалу студентів, управління в системі вищої освіти;
- прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах;
- набуття магістрантами досвіду творчого використання педагогічних знань для вирішення конкретних завдань майбутньої навчально-професійної та науково-педагогічної діяльності.
- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців;

- формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;
- сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу студентів на фундаментальних основах курсу, **засвоєнні знань** з таких питань: загальні основи педагогіки вищої школи, становлення системи освіти в Україні, дидактика вищої школи, виховання студентів, педагогічний менеджмент, специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, предмет, основні категорії, принципи та методи психології вищої школи як науки; загальні психологічні характеристики студентського віку та студентської групи; зміст і механізми професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою; психологічні особливості взаємодії викладача зі студентами; психологічні аспекти особистості та діяльності викладача вищої школи.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання творчих завдань та захист проектів з актуальних проблем розвитку, становлення, реформування сучасної вищої освіти України в контексті інтеграції у європейський освітній простір.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідної та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- 1) аналізувати трансформаційні процеси у розвитку сучасної вищої освіти;
- 2) виокремлювати принципи освіти, завдання навчальних закладів (Закон України "Про вищу освіту");
- 3) підготовки і проведення різних форм навчальної діяльності студентів, оцінки результатів навчання;
- 4) з'ясувати призначення стандартів вищої освіти, сутність організації навчально-виховного процесу у ВНЗ ;
- 5) володіння інноваційними методами навчання, розуміння доцільності їх використання задля досягнення навчальної мети;
- 6) аналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінювати його зміст із погляду врахування дидактичних вимог;
- 7) складати план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, визначати його методичне забезпечення;
- 8) опрацювати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологією і методикою запровадження модульно-рейтингової системи організації навчання у ВНЗ України;
- 9) аналізувати структуру підготовки фахівців у вищому навчальному закладі (кількість спеціальностей, їх конкретні назви й основні спеціалізації);
- 10) аналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом професіоналізму і педагогічної культури;
- 11) здійснювати психологічний аналіз ефективності навчально-виховного процесу в умовах вищої школи;
- 12) використовувати теоретичні знання та практичні навички із психології вищої школи для аналізу й діагностики сформованості власних професійно спрямованих якостей;

13) укладати та проводити базове психологічного дослідження в умовах навчально-виховного процесу ВНЗ;

14) диференціювати прояви типових та індивідуальних психологічних особливостей студентів як суб'єктів педагогічної взаємодії у вищій школі.

Внаслідок опанування змісту нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» у магістрантів формуються такі **навчальні компетентності:**

- спроможність ефективно планувати та організовувати власну викладацьку діяльність;
- володіти формами, методами та засобами викладання у вищій школі;
- використовувати інноваційні технології навчання, інтерактивні методи навчання;
- здатність до постійного самовдосконалення задля підвищення власного рівня професійної компетентності;
- спроможність організувати сприятливе комунікативне середовище для взаємодії у системі «викладач-студент»;
- здатність до рефлексії, вміння діагностувати результати навчальних досягнень студентів.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 60 год., з них 12 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 6 год. – модульний контроль, 30 год. – підготовка до іспиту. Програма містить дві змістові частини “Педагогіка вищої школи” та “Психологія вищої школи”. Розподіл кредитів (годин) між частинами здійснений порівну: по 30 год. (1 кредит), із них 6 год. – лекції, 6 год. – семінарські заняття, 3 год. – модульний контроль, 15 год. – підготовка до іспиту відповідно.

Завершується вивчення магістрантами навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» комплексним іспитом.

**СТРУКТУРА
ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Предмет: освітній процес у вищому навчальному закладі, особливості науково-педагогічної діяльності викладача, педагогічний менеджмент.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 частини, 4 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>60 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2(4) години</i></p>	<p style="text-align: center;"><i>Шифр та назва галузей знань</i> 0203 Гуманітарні науки</p> <p style="text-align: center;"><i>Спеціальності</i> 8.02030301 Українська мова і література</p> <p style="text-align: center;">Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"магістр"</i></p>	<p>Нормативна Рік підготовки: <i>5-й.</i> Семестр: <i>9</i> Аудиторні заняття: <i>24 годин</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>12 годин</i> Семінарські заняття: <i>12 годин</i></p> <p>Модульний контроль: <i>6 годин</i> Підготовка до іспиту <i>30 годин</i> Вид контролю: <i>екзамен.</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів						
		Разом	Аудиторн і	Лекції	Семінарс ькі	Самостій на робота	Модульн ий контроль
ЧАСТИНА I. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА							
1	Психологія вищої школи як наука	1	1	1			
2	Психологічна характеристика студентського віку	3	3	2	1		
3	Професійне становлення особистості студента	3	2		2		1
<i>Разом</i>		7	6	3	3		1
Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ							
4	Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи	2	2	1	1		
5	Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи	2	2	2			
6	Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами	4	2		2		2
<i>Разом</i>		8	6	3	3		2
ЧАСТИНА II. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ							
7	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.	2	2	1	1		
8	Управлінська структура ВНЗ. Педагогічний менеджмент.	2	2	2			
9	Види та функції діяльності викладача вищої школи (наукова, викладацька, соціально-гуманітарна тощо).	3	2		2		1
<i>Разом</i>		7	6	3	3		1
Змістовий модуль IV. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ							
10	Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ.	1	1	1			
11	Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ.	3	3	2	1		
12	Розвиток професійно-педагогічних умінь (тренінг).	4	2		2		2
<i>Разом</i>		8	6	3	3		2
<i>Підготовка до екзамену</i>		30					
<i>Разом за навчальним планом</i>		60	24	12	12		6

III. ПРОГРАМА

ЧАСТИНА I. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА

Лекція 1. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА (1 год.)

Психологія вищої школи як нова галузь психологічної науки та навчальна дисципліна. Предмет, завдання і основні категорії психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти України. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження.

Основні поняття теми: психологія вищої школи, науково-дослідні, діагностично-корекційні та практичні завдання психології вищої школи, студент і викладач як суб'єкти взаємодії у вищій школі, методологія психологічного дослідження, принципи психологічного дослідження, методи наукового психологічного дослідження, етика психологічного дослідження.

Семінар 1. Психологічна характеристика студентського віку (1 год.)

Лекція 2. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСЬКОГО ВІКУ (2 год.)

Пізня юність як типовий період розгортання студентства. Інтелектуальні й особистісні показники представників студентського періоду. Суперечності та кризи студентського віку. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у ВНЗ. Адаптація студента до умов навчання у вищій школі. Типологія сучасних студентів.

Основні поняття теми: студентство, інтелектуальна й особистісна зрілість, Я-концепція студента, криза ідентичності, криза адаптації, криза апробації, криза фахової готовності, соціалізація особистості, адаптація студентська, соціальна зрілість.

Семінар 2. Професійне становлення особистості студента (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 3. ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ (1 год.)

Педагогічний професіоналізм як предмет психологічного аналізу. Компоненти педагогічної діяльності викладача та його професіоналізму. Акмеологічний підхід до змісту та виявів професіоналізму сучасного викладача ВНЗ. Вияви професіоналізму педагогічної діяльності викладача. Професіоналізм особистості викладача.

Основні поняття теми: професіоналізм, педагогічний професіоналізм, професіоналізм діяльності викладача, професійне мислення, професіоналізм особистості викладача, педагогічна спрямованість, професійна ідентичність, імідж викладача.

Семінар 3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача (1 год.)

Лекція 4. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ ВИЩОЇ ШКОЛИ (2 год.)

Види і функції педагогічного управління у ВНЗ. Психологічний аналіз процесу управління у вищій школі. Особливості педагогічного контролю і оцінки навчально-професійної діяльності студента. Вимоги до здійснення педагогічного контролю та оцінки у ВНЗ.

Основні поняття теми: педагогічне управління у ВНЗ, функції та принципи педагогічного управління, психологічно-орієнтовані моделі навчання студентів, педагогічний контроль та оцінка навчально-професійної діяльності студента, самоконтроль та самооцінка учіння студента.

Семінар 4. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами (2 год.)

ЧАСТИНА II. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 5. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ (1 год.)

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.

Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.

Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.

Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Основні поняття теми: педагогіка вищої школи, об'єкт і предмет педагогіки вищої школи, система педагогічних наук, методологія, цілісний педагогічний процес, освіта, вища школа, вища освіта, освітня діяльність, категорії педагогіки вищої школи, система освіти в Україні, тенденції розвитку вищої освіти України, реформування вищої освіти, європейський освітній простір, Болонський процес.

Семінар 5. Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття (1 год.).

Лекція 6. УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ВНЗ. ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ (2 год.)

Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система

управління вищим навчальним закладом. Організаційна та управлінська структура ВНЗ. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Кафедра-основний підрозділ університету. Основні завдання та функції діяльності кафедри.

Основні поняття теми: педагогічний менеджмент, принципи педагогічного менеджменту, функції педагогічного менеджменту, професійно-педагогічна діяльність, кафедра, корпоративна культура, місія і візія ВНЗ.

Семінар 6. Види та функції діяльності викладача вищої школи (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 7. СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ВНЗ (1 год.)

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація освітнього процесу. Закони та закономірності навчання.

Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ВНЗ.

Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.

Основні поняття теми: дидактика вищої школи, об'єкт і предмет дидактики вищої школи, зміст вищої освіти, нормативні документи, навчальний план, навчальна програма, методи навчання, засоби навчання, педагогічний процес, структура педагогічного процесу, знання, уміння, навички, компетентності.

Семінар 7. Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі (1 год.).

Лекція 8. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СИСТЕМА ДІАГНОСТИКИ ЗНАТЬ І УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ВНЗ (2 год.)

Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.

Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів. Система діагностики знань і умінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Основні поняття теми: лекція, семінарські заняття, практичні заняття, комплексні форми організації навчання, індивідуальні заняття, педагогічна практика, виробнича практика, самостійна робота, дистанційне навчання, науково-дослідна робота, контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів, модульно-рейтингова технологія навчання, кредитно-модульна технологія навчання.

Семінар 8. Розвиток професійно-педагогічних умінь (тренінг) (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи»

Разом: 120 год., з них 16 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 8 год. – модульний контроль, 50 год. – самостійна робота, 30 год. – екзамен.

Модулі	Частина I						Частина II					
	I			II			III			IV		
Назва модуля	Психологічна характеристика студентства			Психологія особистості та діяльності викладача ВШ			Загальні основи педагогіки вищої школи			Дидактика вищої школи		
Кількість балів за модуль	34 балів			59 балів			34 балів			59 балів		
Лекції	1 б.	1 б.		1 б.	1 б.		1 б.	1 б.		1 б.	1 б.	
Семінарські заняття		11 б.	11 б.		11 б.	11 б.	11 б.		11 б.		11 б.	11 б.
Дати												
Теми лекцій	Психологія вищої школи як наука		Психологічна характеристика студентського віку		Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи		Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи		Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої школи		Управлінська структура ВНЗ. Педагогічний менеджмент	
Теми семінарських занять		Психологічна характеристика студентського віку		Професійне становлення особистості			Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача	Психологія педагогічної взаємодії		Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти. Україна		Види та функції діяльності викладача вищої школи
Самостійна робота		5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів		5 балів
Види поточного контролю				Модульна контрольна робота 1 (25 балів)						Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль (екзамен)												

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЧАСТИНА I. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА

Семінар 1.

Тема: Психологічна характеристика студентського віку (1 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Пізня юність як типовий період розгортання студентства.
2. Суперечності та кризи студентського віку.
3. Адаптація студента до умов навчання у вищій школі.
4. Типологія сучасних студентів.

II. Захист творчого проекту.

Семінар 2.

Тема: Професійне становлення особистості студента (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Професіоналізація особистості як новоутворення студентського віку.
2. Чинники та механізми формування Я-концепції майбутнього фахівця.
3. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.
4. Роль самовиховання у професійному зростанні студента.

II. Захист творчого проекту.

Рекомендована література

Основна:

1. Барабанова В.В. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В.В. Барабанова, М.Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2002. – № 2. – С. 28-41.
2. Берак О. Установка на развитие личности студента / О. Берак, А. Шибяев // Вестник высшей школы. – 1990. – №10. – С. 23-28.
3. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
4. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
5. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
6. Носков В.И. Студент гуманитарного вуза: проблема личностной самоактуализации // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – №2. – С. 42-44.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – С. 77-98.

8. Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студента / Я.І. Поторій // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №2. – С. 36-39.
9. Яценко Е.Ф. Исследование ценностно-смыслового аспекта самоактуализации студентов / Е.Ф. Яценко // Вопросы психологии. – 2007. – №1. – 80-90.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Семінар 3.

Тема: Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача (1 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, його показники та механізми формування.
2. Типологія сучасних викладачів.
3. Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача

II. захист творчого проекту.

Семінар 4.

Тема: Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Феномен конфлікту між викладачем і студентом.
2. Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту у ВНЗ.
3. Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

II. захист творчого проекту.

Рекомендована література

Основна:

1. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114 с.
2. Зиновкина М. Вузовский педагог XXI века / М. Зиновкина // Высшее образование в России. – 1998. – № 3. – С. 14-16.
3. Зубкова І.Ю. Психологічні особливості Я-образу вчителя-професіонала за структурними компонентами цілісної моделі / І.Ю. Зубкова // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 5. – С. 4-11.
4. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – № 9. – С. 55-60.
5. Макарова Л.Н. Преподаватель высшей школы: индивидуальность, стиль, деятельность: В 2 ч. / Науч. ред. Исаев И.Ф. – М.-Тамбов: Изд-во ТГУ, 2000. – Ч.1. – 244 с.
6. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К.: НПУ, 2006. – 206 с.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – С. 290-299.

8. Сластенин В.А. Профессионализм педагога: акмеологический контекст / В.А. Сластенин // Педагогическое образование и наука. – 2002. – № 4. – С. 4-9.
9. Середницька І. Стресостійкість як засіб попередження конфліктів у студентській молоді / І. Середницька // Педагогічна думка. – 2005. – № 4. – С. 20-24.
10. Соколова І.М. Рівень конфліктності та ступінь емоційного напруження у студентів молодших курсів / І.М. Соколова // Вісник ХДПУ. – Х., 2001. – Вип. 5: Психологія. – С. 170-174.
11. Юрченко В.І. Вплив взаємин між студентами і викладачами на Я-концепцію майбутнього вчителя / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1997. – № 1. – С. 119-123.
12. Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1998. – № 4. – С. 91-98.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Семінар 5.

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття (1 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
2. Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.
3. Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.
4. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.
5. Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

II. Захист творчого проекту.

Семінар 6.

Тема. Види та функції діяльності викладача вищої школи (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Функції діяльності викладача вищої школи.
2. Основні види діяльності викладача вищої школи та їхні особливості..
3. Кафедра – основний навчально – науковий підрозділ університету.
4. Система взаємовідносин на кафедрі та розподіл функціональних обов'язків.
5. Ієрархія взаємовідносин працівників у системі управління вищим навчальним закладом.

II. Захист творчого проекту.

Модульний контроль.

Рекомендована література

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. –6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України «Про загальну середню освіту» – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14
3. Закон України "Про освіту" (зі змінами 2008 року). – Режим доступу: www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
5. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
7. Преподаватель вуза:технологи и организация деятельности:Учеб.пособие / Под ред.д-ра эконом.наук,проф.С.Д.Резника.-3-е изд.,доп.и перераб. – М.:Инфра-М,2011.-361с.
8. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.

Додаткова:

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
2. Вища освіта України: Стан та тенденції: Матер. до підсумкової колегії МОН України / За ред. В.Г. Кременя. – К., 2000.
3. Герасина Л.Н. Современная высшая школа в условиях реформирования образования. – Х.: Торсінг, 1993.
4. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003.
5. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття // Освіта України. – 2002. – 28 грудня. – № 102 –103.
6. Огнев'юк В.О., Фурман А.В. Принцип модульності в історії освіти. – Ч. І. УПКККО Міністерства освіти України. – К., 1996.
7. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К.: ІНТЛ, 1995.
8. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
9. Хоружа Л.Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності викладача вищої школи // Вища школа.-2015.-№6.-С.9-19.

Змістовий модуль IV
ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ
Семинар 7.

Тема: Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі (1 год.)
План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.
2. Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ВНЗ.
3. Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.
4. Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.
5. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
6. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.
7. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.
8. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.
9. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.
10. Система діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист творчого проекту.

Семинар 8.

Тема: Розвиток професійно-педагогічних умінь викладача (тренінг)(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Характеристика базових професійно-педагогічних умінь викладача.
2. Завдання та вправи на розвиток професійно-педагогічних умінь

II. Навчальна дискусія

Модульний контроль знань

Рекомендована література

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. – 6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України «Про загальну середню освіту» – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14
3. Закон України "Про освіту" (зі змінами 2008 року). – Режим доступу:

www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64

4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
5. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2012. – 352 с.
7. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
8. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.
10. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 240 с.

Додаткова:

1. Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. – М., 1980.
2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.
4. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.
5. Легостаев И.И. Проблемы диагностики стандарта высшего образования. – М.: Прометей, 1995.
6. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
7. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
8. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования :от деятельности к личности: учеб. пособие/С.Д.Смирнов.-М.:Академия,2005.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЧАСТИНА I. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА

Тема: Психологічна характеристика студентського віку

1. Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, створити свою типологію сучасних студентів.

Тема: Психологія студентської групи

1. Охарактеризувати функції та засоби дій куратора академічної групи щодо адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ і становлення студентської академічної групи.

Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи

1. Опрацювавши зміст теми, скласти карту інвентаризації власних професійно спрямованих якостей

Тема: Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами

1. Проаналізувати у таблиці зміст директивної та діалогічної форм спілкування викладача зі студентами, визначивши переваги та недоліки кожної форми

ЧАСТИНА II. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.

1. Опрацювати текст Закону України "Про вищу освіту", звернути увагу на сутність принципів вищої освіти, нові стратегії розвитку.

2. Ознайомитися із сутністю основних педагогічних термінів, що стосуються вищої освіти, функції керівника ВНЗ; права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу.

Підготувати е-презентації на теми: «Методологія педагогіки вищої школи. Компетентнісний підхід – інноваційна парадигма розвитку вищої освіти в сучасній Україні»; «Якість освіти у вищому навчальному закладі»; «Академічна свобода: як її розуміти?».

Тема: Види та функції діяльності викладача вищої школи.

1. Охарактеризувати особливості різних видів та функцій діяльності викладача вищої школи (науково-педагогічна, дослідницька, соціально-гуманітарна тощо).

2. Підготувати презентацію на тему: « Від чого залежить репутація, імідж та авторитет

викладача вищої школи

3. Проаналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом педагогічної культури викладача».

4. Визначити особливості наукової етики викладача вищої школи: сутність та принципи.

5. Розкрити сутність принципи управління сучасним вищим навчальним закладом.

6. Сформулювати 8–10 правил ставлення керівника колективу до органів самоврядування.

Змістовий модуль IV. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі.

Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ

1. Ознайомитися зі змістом Закону України "Про вищу освіту", з'ясувати сутність таких складових: стандарти вищої освіти, організація навчально-виховного процесу.

2. Проаналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінити його зміст з погляду врахування дидактичних вимог.

3. Підготувати презентацію «Ринок праці та сучасні вимоги до підготовки фахівця».

4. Проаналізувати власний досвід самостійної роботи з науковими джерелами і розмежувати уміння, якими оволоділи, і такі, які ще не стали вашим надбанням.

5. Опрацювати 1-2 статті з сучасних педагогічних видань, які стосуються дидактичних проблем вищої школи.

Тема: Форми організації навчання у вищій школі.

Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ

1. Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, окресливши його методичне забезпечення.

2. Опрацювати кілька інформаційних джерел із метою ознайомлення з технологією кредитно-модульного навчання і методикою запровадження рейтингової системи оцінювання навчальної діяльності студентів.

3. Підготувати е-презентацію на тему «Інноваційні технології навчання у вищій школі».

Оцінка за виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи магістрантами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЧАСТИНА I. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСТВА			
Тема: Психологічна характеристика студентського віку	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, екзамен	5	I
Тема: Психологія студентської групи	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, екзамен	5	II
Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Тема: Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, екзамен	5	III - IV
Тем: Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, екзамен	5	V
ЧАСТИНА II. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, екзамен	5	VI
Тема: Види та функції діяльності викладача вищої школи		5	VII
Змістовий модуль IV. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ	семінар, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	VIII
Тема: Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ	Модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	IX
		Разом: 40 балів	

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** самоаналіз.

Кожний модуль включає бали за відвідування магістрантом лекційних та семінарських занять, роботу на семінарських заняттях (відповіді на запитання теоретичного блоку, участь у навчальній дискусії, колоквиумі), виконання самостійної та індивідуальну роботи, модульний контроль знань.

Таблиця 8.1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.2.

Таблиця 8.2

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння успішно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Творчі проекти обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. У відповідності до **Таблиці для розрахунку максимальної кількості балів**, одержаних студентом під час вивчення навчальної дисципліни результати навчальних досягнень студентів оцінюються уніфіковано із застосуванням коефіцієнту (табл. 8.3).

Таблиця 8.3

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Відвідування і відповідь на семінарських заняттях	88
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
4.	Самостійна робота	40
5.	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		186 + 40
Коефіцієнт перерахунку 186: 60		3,1

Розрахунок балів подано з урахуванням можливості студенту взяти участь в обговоренні визначених програмою питань семінарських занять з навчальної дисципліни не менше ніж 80 % із запрограмованих навчальних занять.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються магістрантам упродовж вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються магістрантам

МОДУЛІ												Екзамен
Змістовий модуль 1 (відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна робота)			Змістовий модуль 2 (відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна робота)			Змістовий модуль 3 (відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна робота)			Змістовий модуль 4 (відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна робота)			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
34			59			34			59			40

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- презентація лекційного курсу у програмі PowerPoint;
- навчальні посібники;
- базова (видана друком) і робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового тестового контролю);
- друковані джерела, що відображають зміст науки (підручники, посібники, монографії, публікації у фахових виданнях);
- електронні джерела, що відображають зміст науки,
- контрольні тести та практичні завдання;
- комплексні кваліфікаційні роботи та ректорські контрольні роботи (електронний ресурс).

XI. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Проаналізуйте місце і роль педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук.
2. Розкрийте зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками на засадах порівняльного аналізу.
3. Узагальніть методологічні аспекти педагогіки вищої школи на засадах компаративістського аналізу методологічних підходів.
4. Охарактеризуйте декілька понять Закону України «Про вищу освіту».
5. Проаналізуйте зміст понять «компетенція» та «компетентність» та на засадах узагальнення науково-педагогічного досвіду використання визначте їх сутнісну відмінність.
6. Розкрийте системні взаємозв'язки компонентів цілісного педагогічного процесу у

- вищій школі.
7. Систематизуйте закономірності педагогічного процесу у вищій школі на засадах їх ієрархізації.
  8. Окресліть проблемне поле щодо визначення провідних категорій педагогіки вищої школи.
  9. Доведіть значущість дотримання логічної послідовності при визначенні мети, завдань та змісту вищої освіти в Україні на засадах компетентнісного підходу.
  10. Проаналізуйте стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття з позицій реалізації положень компетентнісного підходу.
  11. Покажіть динаміку реалізації положень Болонського процесу в системі вищої освіти України.
  12. Доведіть доцільність реформування та модернізації вищої освіти в Україні за пріоритетними напрямками в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.
  13. Розкрийте основні принципи управління сучасним вищим навчальним закладом.
  14. Проаналізуйте місце і роль дидактики як галузі педагогіки вищої школи.
  15. Доведіть комплікативність об'єкта та предмета дидактики вищої школи.
  16. Запропонуйте узагальнений огляд досвіду організації навчально-виховного процесу у вищій школі та запропонуйте потенційні можливості його вдосконалення.
  17. Визначить основні функції та види діяльності викладача вищого навчального закладу.
  18. Окресліть проблемне поле щодо визначення змісту освіти на ґрунті аналізу нормативних документів, що визначають зміст вищої освіти.
  19. Доведіть значущість дотримання логічної послідовності при розробці навчальних планів, навчальних програм та навчальної літератури в системі вищої школи.
  20. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу навчання у ВНЗ та розкрийте системні взаємозв'язки в його структурі.
  21. На компаративістських засадах проаналізуйте систему принципів навчання у вищому навчальному закладі.
  22. Доведіть комплікативність проблеми визначення та класифікації методів навчання у вищому навчальному закладі та добору відповідних засобів навчання.
  23. Узагальніть дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі на засадах реалізації компетентнісно-орієнтованої парадигми підготовки фахівця вищої кваліфікації.
  24. Проаналізуйте структуру процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками з проєкцією на формування компетенцій та компетентностей фахівця вищої кваліфікації.
  25. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо генези лекції як провідної форми організації навчального процесу у вищій школі та методики їх проведення.
  26. Окресліть проблемне поле щодо визначення психолого-педагогічних вимог до проведення лекції у вищій школі.
  27. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо організації та методики проведення семінарських занять як форми організації навчального процесу у вищій школі.
  28. Узагальніть дидактичні вимоги до організації та проведення практичних занять у вищих навчальних закладах.
  29. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу

- консультування та здійсніть порівняльний аналіз видів консультацій.
30. Доведіть доцільність запровадження комплексних форм організації навчання у вищій школі та проаналізуйте їх потенційні можливості з урахуванням використання інформаційних технологій навчання.
  31. Проаналізуйте дидактичні основи організації та проведення індивідуальних занять у вищій школі з проєкцією на оптимізацію процесів формування компетенцій та компетентностей викладача вищої школи.
  32. Схарактеризуйте доцільність інтеграції навчально-виховного процесу та педагогічної практики студентів на засадах компетентнісного підходу.
  33. Доведіть комплікативність проблеми організації самостійної роботи студентів в умовах реалізації положень Болонського процесу.
  34. Аргументуйте обґрунтованість потреби запровадження дистанційного навчання в системі освіти: соціально-економічна доцільність, сутність, умови ефективності.
  35. Розкрийте діалектичні зв'язки форм, видів і методів організації науково-дослідницької роботи студентів у контексті формування дослідницьких компетенцій майбутніх фахівців вищої кваліфікації.
  36. Схарактеризуйте доцільність константного вдосконалення системи діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі та рівня сформованості відповідних компетенцій та компетентностей.
  37. Доведіть значення оцінювання навчальних досягнень студентів, розкрийте функціональну роль оцінювання в контексті переорієнтації на компетентнісно-орієнтовану освіту.
  38. Проаналізуйте генезу можливостей контролю та самоконтролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів в умовах використання інформаційних засобів навчання та контролю.
  39. Проаналізуйте систему модульно-рейтингового контролю на засадах порівняльного співставлення з іншими системами контролю знань .
  40. Доведіть доцільність урахування психологічних особливостей студентського віку та наявності знань про типологію студентів у процесі оптимізації навчально-виховного процесу у вищій школі..
  41. Окресліть проблемне поле щодо визначення критеріїв вихованості особистості.
  42. Доведіть доцільність розвитку педагогічного менеджменту як сучасної теорії управління освітою.
  43. Проаналізуйте систему управління вищим навчальним закладом. Визначте потенційні можливості її вдосконалення.
  44. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо загальної характеристики принципів і функцій педагогічного менеджменту. Проаналізуйте специфічні особливості діяльності викладача ВНЗ.
  45. Доведіть домінуючо-визначальну роль професійно-педагогічного спілкування викладача вищої школи у забезпеченні суб'єкт-суб'єктної взаємодії в системі «викладач-студент».
  46. Доведіть значущість феномену педагогічної культури викладача вищої школи як ознаки його професійно-педагогічної компетентності.
  47. Предмет психології вищої школи як науки, її завдання.
  48. Міждисциплінарні зв'язки психології вищої школи.
  49. Функції та принципи здійснення викладачем психологічного дослідження.
  50. Методологія психологічного дослідження.
  51. Характеристика етичних принципів дослідника.

52. Типові особливості фізичного та фізіологічного розвитку періоду студентства.
53. Ознаки досягнення інтелектуальної та особистісної зрілості в студентському віці.
54. Характеристика потребової сфери студентської молоді.
55. Становлення Я-концепції майбутнього фахівця.
56. Формування ідентичності особистості студентського віку.
57. Характеристика типових криз особистості студентського періоду.
58. Детермінація та ознаки криз професійного навчання.
59. Механізми та результати соціалізації студента.
60. Етапи соціалізації особистості студентського періоду.
61. Форми адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ.
62. Типи та чинники адаптації студентів до навчання у ВНЗ.
63. Типологія сучасних студентів: альтернативні підходи.
64. Ознаки навчально-професійної діяльності як провідної для періоду студентства.
65. Типові шляхи професіоналізації студентів.
66. Напрями професіоналізації особистості студентів.
67. Формування професійної спрямованості в студентському періоді.
68. Формування фахової компетентності в студентському періоді.
69. Роль самовиховання у професійному зростанні студента.
70. Особливості навчально-професійної діяльності студента.
71. Типові чинники обмежень інтелектуальних функцій студентів.
72. Типова мотивація професійного вибору юнацтва та її вплив на мотиви учіння студентів.
73. Типологія мотивів учіння студентів.
74. Формування професійних мотивів навчання студентів.
75. Психолого-педагогічні умови формування професійної мотивації навчання студентів.
76. Розвиток пізнавальної самостійності студентів.
77. Психологічні бар'єри самостійної навчальної діяльності студентів.
78. Розвиток творчого потенціалу студентів.
79. Чинники і показники успішності навчально-професійної діяльності студентів.
80. Типові причини неуспішності навчально-професійної діяльності студента.
81. Шляхи усунення неуспішності навчально-пізнавальної діяльності студента.
82. Поняття студентської групи, її психологічні особливості.
83. Структура студентської академічної групи.
84. Стадії становлення структури студентської групи.
85. Ознаки та функції студентського колективу як стадії розвитку академічної групи.
86. Чинники та види конфліктів у студентській академічній групі.
87. Типові проблеми управління студентською академічною групою.
88. Лідерство як механізм інтеграції студентської групи.
89. Функції та умови студентського самоврядування.

90. Структура науково-педагогічної діяльності викладача.
91. Поняття професіоналізму діяльності та особистості викладача.
92. Критерії педагогічної майстерності сучасного викладача.
93. Особливості педагогічної творчості сучасного викладача.
94. Педагогічні здібності викладача вищої школи.
95. Психологічна компетентність викладача вищої школи.
96. Індивідуальний стиль професійної діяльності викладача вищої школи.
97. Зміст і різновиди професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.
98. Імідж та педагогічні цінності сучасного викладача вищої школи.
99. Чинники авторитету сучасного викладача.
100. Типологія сучасних викладачів.
101. Функції педагогічного управління навчальним процесом у вищій школі.
102. Функції педагогічного контролю та оцінки навчальної діяльності студента.
103. Мета і зміст виховання студентів у ВНЗ.
104. Психологічні механізми, критерії та етапи розвитку моральної свідомості особистості.
105. Характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання студентів.
106. Соціальний і психологічний зміст професійно-педагогічного спілкування.
107. Завдання професійно-педагогічного спілкування викладача зі студентами.
108. Функції професійно-педагогічного спілкування викладача зі студентами.
109. Компоненти структури педагогічних взаємин викладача зі студентами.
110. Рівні сформованості педагогічних взаємин викладача та студентів.
111. Засоби оптимізації педагогічного спілкування викладача зі студентами.
112. Аспекти комунікативної педагогічної позиції викладача.
113. Класифікація типових стилів педагогічного спілкування викладача зі студентами.
114. Суперечності педагогічної взаємодії викладач зі студентами.
115. Типові бар'єри педагогічної взаємодії викладача та студентів
116. Причини бар'єрів педагогічної взаємодії викладача та студентів.
117. Характеристика діалогічного спілкування викладача та студентів.
118. Функції та типи конфлікту між викладачем і студентом.
119. Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту у ВНЗ.
120. Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.
121. Профілактика та корекція конфліктів педагогічної взаємодії у ВНЗ.

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. – 6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України «Про загальну середню освіту» – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14
3. Закон України "Про освіту" (зі змінами 2008 року). – Режим доступу: www/osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64

4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
5. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
6. Васянович Г. П. Педагогічна етика : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 248 с.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2012. – 352 с.
8. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с.
9. Карапузова Н. Д. Основи педагогічної ергономіки : Навч. посіб. / Н. Д. Карапузова, Є. А. Зімниця, В. М. Помогайбо. – К. : «Академвидав», 2012. – 192 с.
10. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
11. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: курс лекцій. – Кременчук, 2006. – 272 с.
12. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2010. – 200 с.
13. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
14. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – 351 с.
15. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: навч. посіб / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2007. – 336 с
16. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник / В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с.
17. Фішула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.
18. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2012. – 208 с.
19. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 240 с.

Додаткова:

20. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 122-125.
21. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. ВНЗ. – К.: Либідь, 1998.
22. Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение. – Ч. II. – М.: МЭСИ, 1997.
23. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
24. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К. : Кондор, 2008.
25. Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. – М., 1980.
26. Атанов Г. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. – Донецк, ДСУ, 2003.

27. Андреев А.Л. Культурное пространство студента / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 55-64.
28. Барабанова В.В. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В.В. Барабанова, М.Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2002. – №2. – С. 28-41.
29. Берак О. Установка на развитие личности студента / О. Берак, А. Шибяев // Вестник высшей школы. – 1990. – №10. – С. 23-28.
30. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.
31. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114 с.
32. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – №6. – С. 18-22.
33. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
34. Весна М. Самоорганізація в студентській групі / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
35. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. – С. 65-70.
36. Всесвітня декларація про вищу освіту для ХХІ ст.: підходи, практичні заходи та рамки пріоритетних дій, спрямованих на реформу та розвиток вищої освіти, схвалені Всесвітньою конвенцією з вищої освіти в Парижі 9 жовтня 1998 року // Образование в ХХІ веке. – К., 2001.
37. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
38. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
39. Жалдак Л. Управління гуртуванням студентської групи / Л.Жалдак // Освіта і управління. – 1999. – №3. – С. 99-102.
40. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах: Довідник для працівників вищих навчальних закладів. – Вип. І. – К.: УАЗТ, 2003.
41. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.
42. Зиновкина М. Вузовский педагог ХХІ века / М. Зиновкина // Высшее образование в России. – 1998. – №3. – С. 14-16.
43. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – №9. – С. 55-60.
44. Лапкин М.М. Мотивация учебной деятельности и успешность обучения студентов вузов / М.М. Лапкин, Н.В. Яковлева // Психологический журнал. – 1996. – №4. – 134-140.
45. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
46. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – №1. – Т.5. – С.151-156.

47. Макарова Л.Н. Преподаватель высшей школы: индивидуальность, стиль, деятельность: В 2 ч. / Науч. ред. Исаев И.Ф. – М.-Тамбов: Изд-во ТГУ, 2000. – Ч.1. – 244 с.
48. Максименко С.Д. Генетическая психология. – М.: Релф-бук, К.: Ваклеар, 2000. – 342 с.
49. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347 / 2002 // Освіта України. – № 33 за 23 квітня 2002 р.
50. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 "Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти" від 5 вересня 1996 р.
51. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації. – К.: ІЗМН, 1996.
52. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997.
53. Бондар В. Технологізація підготовки фахівців в умовах запровадження державних стандартів освіти // Освіта і управління. – 2005. – Т.8. – № 2. – С. 86 – 90.
54. Вайнцвайг П. Десять заповідей творческой личности. – М., 1990.
55. Васильев Ю.В. Педагогическое управление в школе. – М.: Педагогика, 1990.
56. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. – Львів: Ліга-Прес, 2003.
57. Вища освіта: Проблеми та перспективи розвитку: Міжнародна АН вищої освіти: Другі академічні читання. – К.: МО України, 1995. – 2002.
58. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Світлана Сергіївна Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.
59. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні. – К., 1995.
60. Грішнова О.А. Людський капітал (формування в системі освіти і професійної підготовки). – К.: Знання, КОО, 2001.
61. Глузман А.В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования. – К.: Издательский центр "Просвіта", 1997.
62. Дифференцированный подход к самостоятельной работе студентов по педагогическим дисциплинам: Учеб. пособие. – О., 1995.
63. Дубасенюк О.А. Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи педуніверситету. – Житомир, 2000.
64. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003.
65. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: Навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих закладів. – К.: Український інститут менеджменту і бізнесу, 1997.
66. Иванова Т.В. Культурологическая подготовка будущего учителя: Монография. – К.: ЦВП, 2005.
67. Канищенко Л.О., Литвин В.М. Вища школа: шляхи перебудови. – К.: Знання УРСР, 1988.
68. Коменский Я.А., Локк Дж., Руссо Ж.Ж., Песталоцци И.Т. Педагогическое наследие / Сост.: В.М. Кларин, А.Н. Джуринский. – М.: Педагогика, 1988.
69. Конюх М.С. Формування нової філософії освіти в Україні: Соціально-філософський аналіз: Монографія. – К.: Вища школа, 2001.
70. Корсак К.В. Світова вища школа: Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: Монографія. – К.: МАУП, 1997.

71. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.
72. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / К.: Знання, 2005.- 486 с.
73. Легостаев И.И. Модульная концепция подготовки специалистов. – СПб.: Науч. изд. центр "Кафедра", 1997.
74. Литвин В.М. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня. – № 175.
75. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навч. посіб. – К.: Центр "Магістр-S" Творчої спілки вчителів України, 1996.
76. Матеріали з історії Острозької академії (1576 – 1636): Бібліограф. довідник / Упорядник І.З. Мицько. – К.: 1990.
77. Мицько І.З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576 – 1636) / За ред. Я.Д. Ісаєвича. – К., 1990.
78. Москаленко П.Г. Структурная модель науки как дидактическое основание системных знаний учащихся // Новые исследования в педагогических науках. – Вып. 2 (58). – М.: Педагогика, 1991.
79. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х.: "ОВС", 2001.
80. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навч. посіб. / За ред. акад. АПН України О.Г. Мороза. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001.
81. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вид-во "Віпол", 2000.
82. Огнев'юк В.О., Фурман А.В. Принцип модульності в історії освіти. – Ч. I. УПМККО Міністерства освіти України. – К., 1996.
83. Оконь В. Введение в общую дидактику. – М.: Высш. шк., 1990.
84. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К.: ІНТЛ, 1995.
85. Основы педагогики и психологии высшей школы / Под ред. А.В. Петровского. – М., 1986.
86. Педагогика высшей школы / Под ред. Н.М. Пейсахова.. – Казань: Изд. Каз. ГУ, 1998.
87. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
88. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2002.
89. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997.
90. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. – К.: Віпол, 2001.
91. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
92. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.
93. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учеб. пособие. – М.: Владос, 1996.
94. Савенкова Л.О. Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005.
95. Сергеева В.Ф. Виховна робота у сучасному вищому закладі освіти. Метод. реком.

- / В. Ф. Сергеева, В. Є. Прокопчук, Н.В. Балабуха. – Луцьк: Вежа, 2000.
96. Селівестов С.І. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. – 1997. – № 2.
97. Сидоренко О.Л. Проблеми реформування системи вищої освіти в Україні: Наук.-практ. посібник для працівників системи освіти. – Х.: Торсінг, 2000.
98. Сучасна вища школа: психолого-педагогічні аспекти: Монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К., 1999.
99. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навч. посіб.: У 2 ч. / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир: Житомирський державний педуніверситет, 2001.
100. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Ушинський К.Д. Вибрані твори: В 2 т. – К., 1983.
101. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції України. – К.: Таксон, 2002.
102. Фаустова Э. Межличностные отношения в студенческой среде / Э. Фаустова // Высшее образование в России. – 1999. – №1. – С. 96-97.
103. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество: уч. пособ. / Ю.Г. Фокин. – М.: Академия, 2002. – 224 с.
104. Юрченко В.І. Вплив взаємин між студентами і викладачами на Я-концепцію майбутнього вчителя / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1997. – №1. – С. 119-123.
105. Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1998. – №4. – С. 91-98.
106. Яремчук С.В. Професійно-психологічна спрямованість особистості майбутнього вчителя / С.В. Яремчук // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2001. – №1. – С. 89-96.
107. Яценко Е.Ф. Исследование ценностно-смыслового аспекта самоактуализации студентов / Е.Ф. Яценко // Вопросы психологии. – 2007. – №1. – 80-90.

Робоча програма навчального курсу

"ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ"

Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки;

Цюман Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Педагогіка і психологія вищої школи. Програма навчальної дисципліни / Розроб. Л. Л. Хоружа, Т. П. Цюман. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 37 с.